

Szürke
történetek

IV.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Patricia Wang

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szürke történetek

IV. kötet

MORVAY ZOLTÁN

SZÜRKE TÖRTÉNETEK

ELBESZÉLÉSEK

OSZK
NEGYEDIK KÖTET

Révész Béla kiadása

Marosvásárhely

B
2

Minden jog fenntartva

326.741

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

B 3714/1993

LELTÁRI SZÁM

Révészay Zoltán Művelődési Központ

A Dani szerencséje

Országos Széchényi Könyvtár

Dani, becsületes nevén Karászi Dániel, egy jól megtermett, barna legény volt, akiben megtestesülve csodáltam egy, a mai emberiségből teljesen kiveszni kezdő jó tulajdonságot: a fáradhatatlan szorgalmat.

Dani valahonnan Székelyhídről került a fővárosba, ahol először a közművesek mellett dolgozott. De mikor kikerült a

zöld kopáncsból, t. i. megismerkedett jobban a fővárosi viszonyokkal, úgy tapasztalta, hogy ő a tehetségét jobban is értékesítheti. S addig lótot-futott, míg valami nyomdába bejutott formahurcoló segédmunkásnak.

Igen rendes, korrekt és józan legény volt a Dani, lelkiismeretesen elvégezte a legapróbb részletig a reábizottakat s így ahol dolgozott mindenütt megszerették s megbecsülték.

Én egy Izabella-utcai bérkaszárnyában ismer-tem meg Dánielt, ahol a

viceházmesteri teendőket végezte, már csak annyiban, hogy este 10-től reggel 5-ig nyitotta a kaput az ezidőben hazatérő lakóknak.

A házmesterék, pardon, a házfelügyelő urék ugyanis felfedezték Dánielben a használható, értelmes rabszolgát, aki a negyedik emeleten lakó öreg bőrgyári munkás-párnak volt ezidőben ágyrajárója s megegyeztek vele, hogy az éjszakai kapunyitást a beszedett díjak fejében elvállalja.

Dani, mint már mond-

tan, nappal egy nyomdában volt segédmunkás és nem tudtam elképzelni, hogy osztotta be magának a dolgot, de mindig friss, üde, mosolygós arcai nyitotta nekem a kaput, ha reggel négykor mentem is haza.

Dani nappal dolgozott, de Dani éjszaka sem volt soha álmos. Hogy aludt, mikor aludt? Ez mindenki előtt rejtély volt.

Sokszor mondtam is neki, hogy ez az élet teljesen tönkre teszi egészségét, ha éjjel nem alszik, de lecáfolt:

— Az urfi sem alszik éjjel, mindig reggel jön haza, még sem hal meg. Nem árt ez nekem!

— De én nappal alszom Dániel, maga meg dolgozik.

— Nappal egészségtelen aludni, — felelt Dániel meggyőződéssel. — Egyik nyitástól a másikig amit alszom, az nekem elég. Mégis pirosabb az orcám, mint az urfié!

Ebben Daninak igaza volt. Mert az arca olyan barna-piros volt, mintha most is az érmenti réteket kaszálni s nem az ólom-

poros nyomdába cipelné a szedéseket nappal s a pesti kaput nyitogatná éjjel.

Ez az ember iszonyu pénzsóvár, gondoltam. Se nem iszik, se nem mulat, fiatal emberben csunya az ilyen természet. Abban az időben még így gondolkoztam. Sokszor évődtem is vele:

— Magából milliomos lesz egyszer Dániel, megveszi ezt a házat és kilakoltat bennünket,

Dani csak rejtélyesen mosolygott.

— Nem lesz, de pénz kell. Sok pénz kell! Ha

két év alatt nem lesz ezer forintom, máshoz adják a kislányt . . .

Ekkor néztem meg jobban Dánielt. Nem. Ez nem pénzsóvár ember. Ez egy lovag, aki küzd valami elérhetetlen ideálért. Régen a keresztes háboruba mentek a hősök ideáljukért, Dániel az álmát rabolja meg és kaput nyitogat. Ezek után Dani nekem jobban imponált, mint a keresztes vitézek.

— Ez már más Dániel! Maga derék legény.

Dani aztán később elmesélte, hogy Székelyhi-

don a Stubenberg gróf egyik vincellérjének a lányát szereti. Gazdag lány és csak úgy adják hozzá, ha két év alatt ezer forintot ő is fel tud mutatni. Azért jött fel ide, mert itt talán igen, de vidéken sohasem lehet annyi pénzt szegény embernek összehozni.

Nem akartam elvenni a kedvét Daninak, de úgy láttam, nincs tisztába az ezer forint nagyságával, amelyet két év alatt megakart takarítani. Már másfél éve volt fenn s csak száznyolcvan forintot tu-

dott nélkülözésekkel, nehezen félretenni.

Gondoltam, hogy a lány módos szülői csak azért adták fel ezt a herculesi munkát szegény Daninak, mert előre tudták a kivihetetlenségét s ily módon adtak túl a szegény kérőn. De az én Sziszifusom azért szorgalmasan és reménynyel küzdött, hogy a célját elérhesse.

A lány szerette, mert Dani megmutatta nekem a leveleit, amelyek igen értelmes kis firkák voltak. Én irtam a Dani kérésére

és bementésére reá a válaszokat, amelyet aztán ő elküldött szivebálványának, — mert Dani sem olvasni sem írni nem tudott. Biztatta a lányt, hogy várjon, mert ő, ha a föld alól is, de megkeríti a szülők által követelt összeget.

Dani persze, amióta vice lett, nem lakott a börmunkáséknál többé, hanem a kapu alatti kis sötét házmesteri fülkébe. A házfelügyelőjéknek a földszinten volt kényelmes lakásuk.

Azt is észrevettem, hogy a ház összes cse-

lédei: szobalány, dajka, szakácsné, sőt egyik-másik vénférjü lakóhölgy is szemet vetett Danira, de a legény hideg maradt minden szerelmi ajánlattal szemben mint a Mont-Blanch csucsán a jég, minek nem árt se fagy, se szél.

Amit ezután mesélek, később, az események elmúltával szedtem össze, ahogy következik.

Dániel egy komor, havasesős november-végi éjszakán szundikálva üldögélt a házmesteri szoba kályhája melletti viaszkos

vászonnal bevont diványon, amikor heves berregéssel szólalt meg feje felett a villanyos csengő.

A fiatal vice felugrott és rohant a kulccsal a kapuhoz.

Két óra mult éjfélt után.

Kinyitotta a kaput, amely előtt három férfi állt, akik egy kocsiból szálltak ki. Egy rendőrfogalmazó és két polgári ruhás egyén. Szinte betolták Dánielt a kapu alá.

A fogalmazó keményen rászólt :

— Itt lakik Fenyőházi Amália színésznő ?

— Itt, — mondta Dániel nyugodtan, el nem tudva képzelni, mit akarnak a hatóság emberei a szép színésznőtől aki mindig olyan melegen mosolygott a neki alázasosan köszönő Dánielre.

— Melyik lakás?

— Első emelet, ajtó tizenkettő.

— Itthon van?

— Itthon.

— Van nála valaki?

— Nem tudom.

— Nem baj. Vezessen fel a lakására minket. Egy detektív lenn marad az Ön fülkéjében és az addig

érkezőknek kinyitja a kaput.

Dániel odaadta a kapukulcsot az egyik férfinak s mivel tudta, hogy a rendőrséggel nem lehet tréfálni, felvezette a rendőröket az első emeletre, a színésznő lakása elé, ahova a fogalmazó becsöngetett.

Többszöri heves csöngetés után a szobalány álmos hangja kiszólt:

— Ki az és mit akar?

— A rendőrség, — mondta hideg, határozott hangon a fogalmazó, a törvénynevében nyissa ki.

— Jézus Mária, szent József! kiáltott fel a szobalány belülről, mit akarnak? Itt Fenyőházi nagysága, színésznő lakik.

— Éppen azért, — mondta keményen a biztos. — Ne papoljon sokat, hanem nyissa ki az ajtót. De rögtön, mert baj lesz!

A szobalány megszepent, felcsavarta a villanyt az előszobában és kinyitotta az ajtót.

A két rendőr Dánielt is betuszkolva, bement s az egyik rögtön bezárta az ajtót s magához vette a kulcsot.

A hiányosan öltözött szobalány beugrott az alvó-fülkéjébe, de a detektív utána nyomult.

— Menjen ki — sikoltotta a leány — öltözni akarok.

— Jól van, — morgott a detektív, — de hamar és költse fel az urnőjét. Mondja, hogy öltözzön fel rögtön.

A lány egy pillanat múlva besurrant a színésznő hálósobájába, aki álmos siránkozással fogadta a szobalány jelentését.

Mig a lány benn volt

a fogalmazó odafordult
Dánielhez :

— Nincs a lakásnak
más kijárása ?

— Nincs, felelt Dani.
Három perc múlva
halálsappadtan, fogva-
cogva jelent meg a bájos
kis színésznő az ajtóba és
kimeredt szemekkel nézte
meg éjjeli látogatóit.

— Mit jelentsen ez
Uraim ? — fordult a fo-
galmazóhoz ? Mit akar-
nak tőlem éjjnek idején ?

— Nyugalom asszo-
nyom, hajolt meg a fogal-
mazó. Foglaljon helyet.
Nem lesz semmi baj.

És egy karos széket tolt a színésznőnek, aki leült. Zsebéből egy lisztát vett elő és irásokat s egy tentás üveget, tollat.

A detektív leült az asztalhoz s kezébe vette a tollat, s maga elé vette a papírt.

A szobalány önkénytelen az urnője háta mögé állt. Dániel egy sarokba húzódott s úgy nézte a jelenetet. Egész higgadt volt, még azt is észre vette, hogy a fogalmazó jobb füle felső részéből hiányzik egy darab.

— Sziveskedjék a ne-

vét bediktálni — fordult a fogalmazó a színésznőhöz — Ön pedig gyujtsa fel a gázkandallót — szólt a szobalányhoz.

— Fenyőházi Amália vagyok, színésznő, az Uj-színháznál.

— A családi neve? Az atyja neve?

— Fröhlich Károly.

A fogalmazó a detektívvel egy irást nézett és helyeslőleg bólintott.

— Huszonnyolc éves.

A kis színésznő elpirulva bólintott.

Dániel csodálkozva nézett a nagyságára. Nem

néz ki tizenkilenc évesnél többnek.

— Önhöz egy ember jár négy hónap óta, — folytatta a fogalmazó — gróf Bambergnek nevezi magát és ékszerrel halmozza el önt. Igaz?

— Igaz! Bamberg Alfonz gróf. Nürnbergbe született, ahol nagy birtoka van a családjának.

— Milyen embernek tartja?

— Finom, gyöngéd, uri embernek. Látszik minden tettén, szaván a vele született műveltség és az, hogy nagyurnak a gyer-

meke. Az apja a konstantinápolyi német nagykövet. Roppant gazdag és most a világot utazza be, a szülei kívánságára. Így került ide.

A fogalmazó mosolygott.

— Mi másképp vagyunk értesítve a „gróf“ ur multjáról. Bamberg Alfonznak hívják. Született Erfurtban, Tübingiába. Az apja kárpitos, ő pedig konfekció-kereskedősegéd volt a Rimler cégnél Hamburgban, ahol lopott és kidobták. Később összejárta Európát, öt nyelven jól

beszél, veszedelmes nemzetközi betörő. Jelenleg megszimatotha, hogy felfedeztük és itt a fővárosban bujkál. Ide már — fájdalom — aligha mer jönni. De a ház előtt egy detektív fog állandóan őrködni és ha mégis visszajön, lefűleli.

— Lehetetlen, — hebegte elsápadva a kis színésznő. — Gróf Bamberg, ez a finom ember. Óh istenem, Ez tévedés.

— Igen, — mosolygott hidegen a fogalmazó — önt megtévesztette ez az ur, de legyen nyugodt, ön-

nél ügyesebb embereket is elbolondított ő már. Többször ült börtönben és fegyházban. Ötször elszökött. Kétezer márka van a nyomravezetőjének és ötezer az elfogójának kitűzve.

— Szörnyűség — fakadt sirva Fenyőházi Amália — és én . . . talán szerettem . . . Igazán szerettem . . . Az ékszerek is . . . Ennél fogva . . .

— Sziveskedjék előhozatni asszonyom az ékszereit az összest. Taros — fordult a detektivhez — menjen a szobalánnyal.

A szobalány öt perc mulva három dobozt tett az asztalra, amelyek tele voltak ékszerekkel, gyönyörű és drága ékszerekkel.

Az ékszereket kiborították az asztalra s egy elővett lisztával kezdték összehasonlítani a rendőrök.

— Azok között igen sok olyan ékszer is van, amelyet nem Bambergből kaptam — zokogta a színesnő.

— Látom, — mondta a rendőrtiszt nyugodtan — sok nincsen ezen a lisztán, de sok itt van. Ez a

liszta tudniillik egy majna-frankfurti ékszerkereskedés betörése alkalomával eltűnt tárgyakról szól. Egy nehányat itt megletttem. Persze kénytelen vagyok az összest lefoglalni, mert én nem vagyok szakértő és nem tudom szakszerűen megvizsgálni. Ez a törvényszék dolga. Ha az ügy befejeződik, ön természetesen visszakapja az ékszereit. Csomagolja be kérem — szólt oda a detektivnek.

Egy leltárt vett felseb-tibe az ékszerekről és a színésznőnek adta át.

Fenyőházi Amália csak zokogott és nem szólt semmit.

A fogalmazó a szobalányhoz fordult:

— Mit tud ön Bambergéről?

— Uri embernek, bőkezű gavallérnak ismerem — hebegte az ámuló leány. — Sok pénzt kaptam tőle.

— Én is — szólalt meg Dániel. — A mult éjjel, hogy elment egy 20 koronás aranyat adott.

— Ki mutatta önnek be Bamberget? — fordult oda a fogalmazó a színésznő-

höz. — Nem valamelyik kollegája?

— Egy tüzérkapitány, és a tenorista, Tihanyi.

— Köszönöm. Most pedig ide figyeljenek önök. Erről a dologról a vizsgálat érdekében senkinek egy szót se szóljanak, mert különben minden felelősség önöket terheli és a törvény teljes szigorával fog fellépni önökkel szemben, ha bármi módon és bárkinek tudomására juttatják ezt az ügyet addig, míg a rendőrségtől arra engedelmet nem kapnak. Értették?

Mindenki bólintott.

— Mehetünk, — szólt a rendőrtiszt. — A holnapi nap folyamán sziveskedjenek okvetien itthon tartózkodni, mert a rendőrség elé lesznek idézve. Jó éjt.

Udvariasan köszöntötték a színésznőt és távoztak.

Dani kieresztette őket, a kapuba átvette a lent maradt detektívtől a kapukulcsot, aztán a rendőrök felültek a kocsijukba és az éjszakába elrobogtak.

Dániel felsietett a színésznőhöz. A közös baj

bizalmassá tette és újra becsöngetett.

— Ki hitte volna Dániel, ki hitte volna — szólt sirva Fenyőházi Amália, — hogy egy ilyen gazemberrel van dolgunk.

— Bizony, bizony, — mormogta Dániel. De mivel hallotta, hogy lent csengetnek, köszönt és lerohant a kaput nyitni.

Majd sóbálvánnyá vált, és majd hanyat bukott. A kapuban gróf Bamberg állt, elegánsan, szivarral a szájában, a kezében egy virágcsokor volt papirba csomagolva. Mosolygott

és elég érthető magyarsággal, de idegen dialektusban szólt:

— Kedves Dániel, ezt a virágot adja át a szobalánynak reggel, hogy Amáliának kézbesitse. — Két napra el voltam utazva. És ma már nem akarok felmenni hozzá. Megteszi?

Dánielnek egy pillanatra megállt az esze. Nem tudta mit csináljon. A kapu nyitva volt. Eszébe jutott a kitüzött jutalom, ami őt kihuzza a sárból egyszersmindenkorra. A kocsi ott állt a ház előtt, amely a grófot hozta.

— A nagysága ébren van még gróf ur, — hebegte — talán tessék fel-fáradni.

— Igen? — örvendezett Bamberg, — köszönöm, akkor felmegyek.

Dani bezárta a kaput s mikor a férfi a házmesteri fülke előtt ment el, a fiu mint a párduc rohant reá. Hátulról átfogta a két karját és egy lóditással berántotta a fülkébe s lábával berugta az ajtót.

Bamberg elkábult egy percre ettől a váratlan támadástól, de aztán magához tért s igyekezett ma-

gáról lerázni Dánielt, hanem ez nem sikerült.

— Bandita, — hörögte — mit akarsz? Megölni? Pénz kell?

— Nem kell — szuszogott Dani, de érezte, hogy a vékonynak látszó fickónak acélból vannak az izmai. Hanem ő erős legény volt és legyűrte az ágyra áldozatát arccal lefelé, a karját hátra huzta s a falon lógó törülközőt leszakítva, úgy összekötözte a kimerült embert, mint a pinty. De ez a lábaival nagyon kapálódzott. Daniel felfedezett az asztal

alatt egy darab vezeték-
huzalt, amelyet a multkor
a villanyszerelők hagy-
tak ott, azzal aztán a lábát
is guzsbakötötte a fogoly-
nak, akit a diványra ha-
nyat fektetett.

— Meg vagy betörő —
szuszogta Dániel a hom-
lokát törölve, amelyről
patakba folyt a viz. —
Meg vagy! Ényém a pénz,
amit a tejedre tűztek!

A megkötött ember ki-
meredt szemmel, tajtékozó
szájjal feküdt a diványon,
alig tudott tehetetlen dü-
hében szólani.

— Mit akarsz, te rabló,

pénzt? Itt a tárcám, vedd ki a zsebemből, de oldj fel!

— Nem veszem ki, de nem is oldalak fel. Várok, míg jön valaki, akkor rendőrt hívok és viszlek fel a központra. Már tudom, hogy betörő vagy és nem gróf! Loptad a sok ékszert, amit a nagyságának adott!

A meggyomrozott ember merően nézte az izadó Danit. Előbb komoly arccal s egy pillanatig gondolkozott, aztán kacagni kezdett, de nagyon kacagni. Láta, hogy ez a

fiu nem akarja megölni. De még nem értette meg egészen a dolgot.

— Mit mondasz? Én betörő vagyok? Ki mondta ezt?

— A rendőrök. Az előbb voltak itt. Te törted fel Frankfurtban az ékszeres boltot, onnan hoztad az ékszereket.

A fekvő ember megint gondolkozott. Lefordította magában a magyar beszédet és újra kacagott.

— Danikám, — mondta szelid, kérlelő hangon, — ne bolondozzon, oldjon fel és felmegyünk Amáliá-

hoz, az bebizonyítja maga előtt az alibimet. Magát bolonddá tették. Maga bajt csinál magának.

— Eh, lári-fári! — felelt Dániel, — engem nem lehet bolonddá tenni. Jön mindjárt valaki és akkor megyünk a rendőrségre.

Tényleg csöngettek. Reggel négy óra előtt volt. Jött valaki. Én jöttem a redakcióból.

— Murok ur! Meg van a pénz! Elveszem a kis lányt! — rivalt rám a kaput bezárva.

Dani míg a kaputól a szobájaig vonszolt, el-

mondta az egész eseményt. Beléptem a fülkébe ahol kifejtette bővebben és megmutatta a zsákmányt, a szegény összegyűrt és összekötött grófot. Az arca ragyogott a boldogságtól, hogy megszerez a pénz amire szüksége van és hazamehet a szülőföldjére és elveheti az imádottját.

A gróf mikor engem meglátott, megint kacagott, hogy a könnyei is csorogtak és kérdezte, hogy tudok-e németül.

Németül aztán megmagyaráztam én is neki,

hogy Dani mineknézi és miért nézi annak, viszont a gróf is kijelentette, hogy a belső zsebében ott vannak az irásai, mivel utazott, nézzem át és olvasam fel, ő tényleg Bamberg gróf, a nagykövet fia. És menjünk a rendőrségre, ha ez okvetlen szükséges, ámbár ő nagyon röstelli a dolgot.

Kiszedtem az irásait és a szegény Dániel nagy sajnálatára — Bambergnek volt igaza. Bizony ezt a szegény fiut ártatlanul kötözte guzsba Dániel.

De ezt időbe telt bebi-

zonyitanom Daninak, aki majd sirvafakadt, hogy a már zsebébe hitt pénzt semmivé válni látta.

— Dani barátom, a fogalmazót meg a detektiveket kellett volna összekötözni, — mondtam a busuló fiunak, — azok voltak a betörők, azok, akik a nagysága ékszerét elvitték! Most üthetjük a nyomukat!

Feloldtuk a grófot és meg is massziroztuk a kötés helyét, mert Dani örömébe úgy megdolgozta, hogy alig bírta a karját mozditani és a lábára állni.

Aztán felmentünk a színésznőhöz, aki szinte olyan bizalmatlansággal fogadta a grófot, mint Dani. De végtére is belátta, hogy Bambergnek van igaza és az én bizonyításom is hatott, aki mint újságíró, többször láttam főurak társaságába a grófot, olyan körökbe, ahova parvenüknek befurakodni lehetetlen. Belátta hogy ügyes gazemberek fosztották ki. A szegény leány ekkor esett igazán kétségbe, mikor meggyőződött róla, hogy az ékszereit tényleg elrabolták.

— Micsoda éjszaka, micsoda éjszaka ez — zokogott. — Én is színész vagyok, de ahogy ezek adták a szerepüket, ezek a rablók . . . Igazán csak valami agyafurt nemzetközi betörők lehettek.

— Éppen azért, — szólt a gróf, — nincs vesztegetni való idő. Öltözzön fel, Amália és menjünk a rendőrségre. Az ön ékszerai megérttek 80,000 koronát. A házmestert felköltjük és Dániel helyett addig itt marad.

Ugy is lett. Reggel öt órakor a rendőrség előtt

álltunk mindnyájan ahol felvették a jegyzőkönyvet.

A színésznő és a szobalány nem, de Dániel bediktálta az összes „rendőrök” személyleírását.

— Nagyon ügyes nemzetközi betörők lehetnek. — mondta a gróf.

— Nem bizonyos, — felelt a detektív főnök és intézkedett a nyomozás ügyében.

Ezzel az ügy aztán egyelőre befejeződött.

A rendőrség nagy buzgósággal fogott a betörők nyomozásához, de bizony annak nem lett semmi

eredménye. Ugy eltűntek, mintha csak a föld nyelte volna el őket. Pedig a gróf névtelenül 2000 korona jutalmat tűzött ki a betörők megkerítőjének, de ennek se lett semmi különösebb sikere.

Egy februári hajnalon, valami bálból mentem haza. A kaput megint Dani nyitotta ki. Ugy nekem szaladt, hogy azt hittem most meg engem néz betörőnek.

— Murok ur! Vivát!
Meg van! Megfogtam!
A betörőt! A fogalmazót!
Enyém a kétezer korona!

Micsoda, — hültem el — akit a rendőrség két hónapig nem tudott megkeríteni, maga képes volt? Lehetetlen!

Dani behúzott a fülkéjébe. Hamarosan azt gondoltam, hogy most meg a „fogalmazót” lelem ott megkötve, mint egykor gróf Bamberget. De nem volt ott senki, csak Dani a sugárzó boldogságával.

-- Tudja Murok ur, ma felülök a villamosra a nyugati pályaudvar előtt a Ferenc-városba kellett mennem egy kis csomaggal a nyomdából. Alig

ülök be, a Podmaniczky-
utcai megállónál beszáll
egy fekete nyirott bajuszu
ember, elővesz egy ujsá-
got és olvas. Én rá sem
ügyeltem, nem is igen lát-
tam az arcát az ujságtól,
de a fülére pislantottam.
Hü, a kürielejszumát —
orditok egyet magamban,
— le van vágva! Ez a fo-
galmazó füle, amit én
azon az éjszakán olyan
jól megnéztem. Jobban
megfigyeltem az embe-
rem. Tisztos polgár volt.
Egyszerűen, de jól öltözve,
láttam, hogy ez az én pa-
sasom. Majd kiugrottam

a bőrömből. De azt sem tudtam mit tegyek. Félttem, hogy az emberem rám néz. Megismer. Éppen az Andrássy-utnál járunk. Felszáll egy rendőr. Már mondom, akármi lesz, én megpróbálom, mert ez az ember a fogalmazó. Felugrok, elébe toppanok a gyanus egyénnek és rászólok:

— Hol a színésznő ékszere fogalmazó ur, amit az Izabella-utcából elrabolt a társaival?

Az én emberem olyan sárga lett mint a halál. Elszédült vagy elájult.

Odahívtam a rendőrt és kijelentettem, hogy ezt az egyént ismerem, ez az izabella-utcai betörő.

A rendőr elővette és a szerencsétlen ott, a villamosban bevallott mindent.

Felmentünk a rendőrségre és kisült, hogy az én szemem nem csalt. Csakugyan ő volt a fogalmazó, megnevezte a társait is. Ez délben történt. Két órákor a társai is a rendőrségen voltak.

— Nagyszerű, — örvendeztem a Dani szercséjének. — És mifélek? Be-

török, kasszafurók, csirkefogók, — kérdeztem Dánielt.

— Dehogy, a fogalmazó egy ferenc-városi fűszerkereskedő, becsületes családapa, gyermekei, felesége van. A társai, egy könyvkötő segéd és egy hivatalszolga. A fűszeres főzte ki a tervet. A hivatalszolga ismerte a színésznő viszonyait. Mind tisztességes családapák. Egyik sem volt soha büntetve.

— Hát az ékszer?

— Este hatkor az is megvolt A boldogtalanok

hozzá sem mertek nyulni. Ahogy elhozták a nagyságától, becsomagolták jól és elásták a Népligetbe. Egy detektív kiment a fogalmazóval és behozták. Holnap megkapom a 2000 koronát, ma nyitok utóljára kaput. Most pedig üljön le az urfi, én hoztam előre rumot, teát, szivart, főzök teát, tessék rágyújtani és fogalmazni egy levelet a kislánynak, egy szépet, egy nagyszerűt, hogy meg van a pénz! Karászi Dani megy haza, viszi, hozzá az ezer pengőt, a szerelmes szívével

együtt. De elébb olvassa el az urfi — tette hozzá — ezt a nyomtatott irást, amit hazulról küldtek, amit bizonyosan Klárika küldött.

Elővettem a „nyomtatott irást“ és néztem, néztem . . . Istenem, talán nem is kellenne most nekem elmondani Daninak, ami ebben az irásban van, most mikor annyira örül, mikor annyira boldog.

Mert a kis falusi nyomdából kikerült kártyán az állt, hogy Kiss Klárika bizonyos Szabó Istvánval február harmadikán, azaz

tegnap előtt — megeskü-
dött . . .

Klári, akiért a szegény
Dani annyit küzködött, ál-
matlankodott, most mikor
már a pénzt is megkeri-
tette — máshoz ment férj-
hez . . .

Dani csak nézte töp-
renkedő arcomat és nő-
gatott, hogy mondjam
meg hát mi van az írásban.

Mit tehettem egyebet,
megmondtam neki.

Dani először halálsáp-
padt lett aztán sirva, zo-
kogva borult a viasszos-
vászonnal bevont asztalra.

— Átkos pénz volt!

Az! Nem volt velem szerencsém. Azért ment máshoz a Klári. A mások szerencsétlenségén akartam boldog lenni, azért ment máshoz a Klári! . . .

Igyekeztem vigasztalni.

— Ne sirjon Dani! Nem a pénz volt az oka, hanem az, hogy maga nagyon ragaszkodott a lányhoz. A fehérnépért sohasem érdemes küzdeni. Aki utánuk fut: kinevetik. Aki semmibe sem veszi őket: azt imádják. A hűségük pedig? Dani! Női hűség egyáltalán nincs is! . . .

A gyáva

Országos Széchényi Könyvtár

Valami agarász-versenynek volt a murija. Itt folyt le a Várpóthyék szép nagy pusztáján, hát a dáridója is itt esett meg.

A Várpóthy-kastély különben egyike volt Biharország legszebb kastélyainak. Modern, kényelmes és csinos. Viztornya már két mérföldre ellátszott a pusztán és ha éjjel a villanylámpák égtek benne, úgy tünt fel a feléje jövő

utasnak, mint a mesebeli király tündérpalotája.

A hatalmas táncteremben ott taposta egymást a környék minden valamire való gentryje, a Rácz Laci muzsikája mellett, akit Pestről hoztak le a cécóra.

A táncteremre nyiló, ugynevezett „ivó-fülkék”-ben ugyancsak durrogtak a pezsgős-palackok. Kolonics Jóska, aki a múlt héten kapott kamarásságot, felállt, hogy majd valami áldomást mond a házigazdára, de leszavazták.

— Igyál, ne dikciózz!

De Józsi megrögzött toasztozó volt és bizonyára elfecseg egy fél-óraig, ha Galgóczy ki nem lövi a kezéből a pezsgőspoharat valami revolverrel.

Ez a Galgóczy gróf volt, mások ellenben futóbolondnak tartották és egyik szép jellemvonása gyanánt emlegették, hogy a vadász-kutyáknál csak a színésznőket szereti jobban. A mamájának különben 10,000 hold földje volt egy tagban, itt nem mesze Békésben.

Galgóczynak is versenyezett most egy agara, a „Cicke“. El is vitte a második díjat. — Ezért volt olyan kitörő jó kedve.

Az ivófülkével szemben, künt a táncteremben, ott ült a mamája, meg a huga, egy pálmabokor alatt.

Ugy látszott, hogy a két hölgy unatkozik. Az öreg grófnét összetörte a nap fáradtsága, a sok kocsikázás. Melánia pedig, a leánya, miután kikoszorozott vagy két tucat táncost, azzal mulatta magát, hogy a legyezőjéről

tördelte az elefántcsont-cifrázatot.

Igen szép hölgy volt. Gyönyörű, vörös-szöke hajjal, amit a fején koszoruba csavarva viselt. Szénfekete szemöldöke és kékszeme csodálatossá, de egyszersmind hideggé is tette arcát.

Mikor a revolverlövést hallotta, figyelmessé lett az ivófülkére látva hogy a bátyja duhajkodik, haragosan vontta össze szemöldökét és szinte parancsoló hangon fordult az anyjához:

— Mama, én már sze-

retnék hazemenni! Nagy-
gyon unom magam...

Az öreg grófné hozzá
volt szokva, hogy min-
dig a más szeszélyétől
függjön. Sietett felelni:

— Igen leányom, men-
jünk, ha kívánod. És ké-
szült. — Egy szent volt
minden akarat nélkül.

A leány az elkényezte-
tett gyermekek duzzogá-
sával pitytyeztette fel az
ajkát. Nem teiszett neki,
hogy olyan könnyen bele-
egyezett az anyja a mene-
telbe, különben ugy lát-
szott, hogy Melánia gróf-
nőnek ma este semmi sem

tetszik. Arcára a tagadhatatlan unalom borult.

Éppen valami bosszus kifakadásra készült, mikor elébük ült egy hófehér agár . . . Az első . . . A győztes . . . A „Sóhaj“ . . .

Az öreg grófné mosolyogva jegyezte meg:

— Nézd csak Melánia, az Arnóthy agara! . . .

Melánia feldúzta az orrocskáját.

— Látom, — mondá kelletlenül. Aztán toppantott a lábával: — Eredj innen te csuf állat! . . .

Az agár pedig nézett reá okos szemeivel és meg-

rázta a farkát. Azaz mosolygott, mert az ebnek a farkahegyén van a mosoly.

Melánia ingerült lett.

— Pusztulj, Sóhaj!

Az állat, mintha megértette volna a csunya szót, lesütötte a fejét, aztán fölállt csöndesen, megfordult és szomoruan kullogott el.

A terem másik végén egy szép nagy, magas férfi megveregette az eb fejét:

— Elüzött, ugy-e kutyám? . . . Ne busulj! . . .
A gazdáddal is így tett!..
— Aztán átment a termen

a táncolók között és megállt a grófnők előtt. Köszönt.

— Már most látom, hogy gyűlöl Melánia, — fordult szomoruan a hölgyhöz, — még a kutyámat sem szenvedheti . . . De nem azért jöttem. Hallja, milyen jól húzzák? . . . Csak egyszer megyünk körül . . . Tudja, nekünk nem lehet olyan rögtön szakítani . . . Nagyon feltűnne és sokat beszélnének róla . . . Nem akarnám ezt, Melánia . . . Akar táncolni?

Melánia tagadólag rázta

meg a fejét és merően nézett a férfira.

— Bocsásson meg, Arnóthy, de most nincs kedvem. Egész este rosszul voltam. Nem tudom mi a bajom? . . . Mondjon valami orvosságot — s a legyezőjével ráütött a mellette levő székre.

— Ha megengedi, — mondá a férfi és leült a mutatott helyre. Nagy szempillákkal beárnyalt szemeit lassan csukta le és nyitotta fel, úgy látszott ez szokása volt. — Ha megengedi — ismétlé, — majd mondani fogok va-

lami orvosságot. Ha ugyan hallgat még reám . . .

— Kérem! . . .

— De nem haragszik meg érte? ! . . . Eh! Azért se mondok orvosságot . . .

Melániának az arcán a gunymosolynak egy árnya futott végig:

— Én soha sem szoktam megharagudni, uram!

— Nem-é? Csodálom! Pedig én ismerek valakit, akire ön megharagudott, sőt meg is gyűlölte azt és az a valaki most sem tudja, hogy miért? . . .

A hölgy nem felelt rögtön, kinyitotta a legye-

zójét s megnézte rajta a kis törpét, aki óriási erőlködéssel rakott egymásra csigabigákat, hogy elérhessen egy virágon pihenő lepkét. Aztán összecsapta a legyezőt.

— Ön az a valaki, Arnóthy? . . .

— És ha én volnék? . . .

— Hát ha ön volna uram, azt mondanám, hogy én csak olyan férfit eresztek közel a szívemhez, aki . . . hogy is fejezem ki magam? . . . igen, aki bátor, és nem vonul vissza, ha valami életveszélyes dolgot lát maga

előtt. Szóval nem gyáva! Azt hiszem nyíltan beszéltem? . . . Bocsásson meg, ez egyike rossz szokásaimnak.

A nagy hatalmas embernek biborvörös lett az arca. Valami keserű mosoly-féle vonaglott az ajkán végig, amint ott ült a szép leány mellett, könyökét a térdeire támasztva.

— Tehát ez volt az ok. — mondá szomorúan. — Ezért kellett szétfoszlani azoknak a szép reményeknek és álmoknak, amiket a jövőtől vártam! Oh asz-

szonyok, asszonyok, de
csodálatosak vagytok!

— Nem uram, mi nem
vagyunk csodálatosak, —
csak nem szeretjük a meg-
hunyászkodó férfiakat.

Arnóthynak látszott az
arcán, hogy haragudni
kezd.

— Tehát ön azt hiszi,
— mondá kissé remegő
hangon, — hogy én fél-
tem? Azért utasítottam
vissza azt a párbajt?

— Ha nem félt, miért
utasította vissza?

— Mert azzal az em-
berrel nem tartottam hoz-
zám méltónak verekedni.

Még ha báró is, még ha
milliomos is. Engem nem
sérthet meg egy olyan
fráter.

— De ezt csak ön
mondja, uram. A világ
mást mond.

— Mást mond a világ?
Melyik világ?! Az a söp-
redék, amelyik csak gya-
lázni tud, de gondolkodni
nem. Nem függök tőle és
megvetem. Nem adok a
mondásaira semmit!

— Igen, az a világ,
amelyiket ön söpredéknek
nevez, a mibe én is benne
vagyok s köszönöm a bó-
kot, mondom az a világ

mondta azt, hogy ön — félt! . . . Félt azért, mert szeretett. Mondjuk meg nyíltan. Szeretett engem! S félt, hogy ott hagyja az életét annál a másiknál, mert a boldog ember keze nem biztos. Mit szól ön ehhez?

A férfi lecsüggesztette a fejét és nem felelt rögtön.

— Grófnő, és ön is ezt hitte?

— Azt.

— Lássa, csak ez fáj. Hogy mit mond, mit érez irántam a világ, teljesen közönyös előttem, de ha

Őn gondolkodik így felőlem, őn!... Akkor nem tudom, hogy védjem magam? Őn nem ismerte azt az esetet és nem ismerte azt az embert sem, akivel ügyem akadt és mégis ítelt! Visszaküldte a jeggyűrűmet Melánia, egy szóüzenet nélkül. Lássá, én utálok az öngyilkosokat és mégis főbe akartam magam akkor lőni, úgy el voltam keseredve. Hanem aztán valami keserű megnyugvás vett erőt rajtam. Eh! Élünk tovább, ha meghalva is lehet élni. És nem öltem meg ma-

gam. A testem. Most pedig ha védekezem, ne higgye, hogy azért beszélek, mintha vissza akarnám a gyűrűmet erőszakolni önre. Nem. Szerettem önt nagyon. Ön is tudta ezt és mégis visszaküldte azt a gyűrűt. Lehet, hogy csak megakart ijeszteni akkor, lehet meg is bánta rögtön. Nem tudom. Csak azt tudom, hogy rosszul tette ezt, Melánia. Mert én szeretem magát most is úgy, végtelenül, mint azelőtt és szeretni fogom a siromig mindig, de a gyűrűmet

nem adom vissza többet,
még ha kéri sem. És nem
adom azt senkinek se
többé. Meghaltam és azon
leszek, hogy elfelejtsenek.
Ön ítélte el és ön ölt meg.
Pedig nem is vétkeztem.
Gyávának tart engem,
hogy egy kölyökkel nem
verekedtem. Engem, aki
Athénben az olympusi
versenyeken a világ leg-
jobb vivói között győz-
tem. Engem, akit műlövő-
nek tartanak! ?

Melánia mosolyogva
tette a kezét az Arnóthy
vállára.

— György, — mondá

— György, ne haragud-
jék!

Társalgásuk alatt most szólitotta először kereszt-
nevén a férfit s meg volt
győződve magában, hogy
amit tett, az rosszul van
téve és szerette volna vő-
legényét kiengesztelni.

A férfi a két tenyerébe
temette az arcát és nem
szólt. A hölgy azt hitte,
hogy sir és ijedten szaki-
totta le az Arnóthy kezét.

— György, mit csinál,
sir? . . .

A férfi felnézett rá ko-
moly arccal, de a könny-
nek nyoma sem volt a

szemén. A nagy, bús, szomorú szemén.

— Igen, — mondá csöndesen — sirtam, könnyek nélkül, az én módomból szerint. A meghalt boldogságunkat sirattam meg Melánia . . .

A leányka mosolygott:

— Feltámasztjuk, ha meghalt, György! Hisz ön a feltámadásban?

— Fájdalom, nem bírok hinni és a tulvilágba sem. Csak önben hittem — tette utána sóhajtva és felállt.

— György, — mondá gyorsan a grófnő szintén

felállva — hallja, milyen jó keringőt húznak. Vigyen el György. — Aztán odaborult a férfi vállára s végigröpülve a hatalmas termen, elvegyültek a táncolók tarka tömegében.

Három óra múlva, mikor vagy hatodjára vitte a mamájához vissza Arnóthy, Melániát, az öreg grófné azt mondta a lányának, hogy talán haza is kellene már menni. Melánia csak egy táncot kért még a mamájától, amit Arnóthynak ígért. Megkapta.

— Most pedig — szólt

Melánia, mikor a tánc után fáradtan dőlt az Arnóthy vállára, — most pedig tegyen úgy, mintha még a vőlegényem volna most is, kerítse elő Tibor bátyámat és fogasson be. Megteszi?

Rámosolyogva a fér-fira, megszorította a kezét.

— Miért ne — mondta ez mosolyogva. — Ha vőlegénynek nem is, de olyan hajduféle szerepre, én mindig jó lennék ön körül. És indult.

Melánia bosszusan kiáltott utána:

— György! Jöjjön visz-

sza!... Rögtön jöjjön
vissza!

— Tessék, — mondá ez
visszatérve és kezeit le-
eresztve, megállt.

— Közel jöjjön!

Arnóthy oda ment egé-
szen hozzá, a hölgy pedig
bevonta egy pálmabokor
mögé, ahol senki sem látta
őket s egyik kezével meg-
fogta a férfi vörös frakk-
ját, a másik kezével pe-
dig az arcához szoritotta
göndörhajjas fejét s össze-
vissza csókolta.

— Cudar vagy, kiállha-
tatlan vagy, — suttogta —
menj, pusztulj előlem,

nem szenvedhetlek! Me-
hetsz.. Gyönyörűségem!

A férfi szótlanul türte
ezt és hidegen szólt:

— Fogatok Melánia.

A hölgy zavarodottan
nézett rá.

— György . . . . Igen . . .
Fogasson . . .

S amint nézte a férfit
eltűnni a nagy szárnyas-
ajtó mögött, valami csodá-
latos szorongás vett erőt
rajta s önkénytelenül azt
susogta:

— Arnóthy nem sze-
ret többé!

Merengéséből Tibor
bátyja zavarta fel, aki azt

jött jelenteni, hogy gyep-
lős lovukat összerugta a
másik, amíg András ko-
csis valahol csavargott,
ennélfogva más ló után
kell nézni, vagy más ko-
csi után. Egy kicsit be-
volt csipve Galgóczy Ti-
bor gróf ur s hamarjában
sok mindent összedarált a
hugának. Hogy András
kocsisuk úgy be van rugva
mint egy ágyu, hogy ő az
előbb megcsókolta az al-
ispánék Klárikáját, hogy
Kolonics Jóska elnyert 900
forintját, hogy a Schne-
bergér báróba, aki a mult-
kor Arnóthyba kötött, ő

bele fog löni, most is belelőne, de a revolverében csak egy töltés volt, azt is kilőtte valahol. Alighanem a Kolonics pezsgős poharára.

Mig ott fecsegett, Arnóthy visszajött.

—Lehet bucsuzni, itt áll a kocsi a verenda előtt.

Az öreg grófnő és a házigazda feleségestől már ott álltak a verendán, mikor Melánia bátyjával és Arnóthyval lement.

Tibor gróf újra kezdte a magyarázatot a beruggott emberek bőbeszédűségével, hogy András ko-

csisunk be van rugva s hogy ő is be van rugva, ami a szives vendéglátás jele, ennélfogva ő máskor is el fog ide jönni. Aztán Arnóthyba kötött.

— Te Gyurka, én megveszem tőled ezt az öt dögöt, kocsistól, kocsisostól együtt, — mondá a verenda előtt toporzékoló öt hófehér lóra mutatva, a miket alig birt tartóztatni a ciframentés kocsis.

— Sohase vedd Tibor, neked adom ha kell, — mondta Arnóthy szomoruan mosolyogva. — Megyek utazni és eladom

mindenemet, aminek nincsen haszna. Ezeknek ugy sem adnák meg az árát hát inkább legyen a tied.

Tibor ur elébb nagyott, nézett. Aztán kivett a belső zsebéből egy ezüst-papirosba csavart szivart.

— Nesze, Gyurka, ne mondd, hogy ingyen adtad.

— Köszönöm, — szólt a másik és rágyujtott.

Melánia befejezte a búcsuzást, de a mamája még nagy beszédbe volt merülve Várpóthynéval. Oda fordult a férfiakhoz:

— Hát az Arnóthy ko-

csiján megyünk, Tibor, miért nem a magunkén ?

Tibor méltóságos arcot vágott.

— Engedjen meg kissasszony, de ez a fogat épen úgy az enyém, mint az a másik, amelyiknek a rudas lova megsántult és most itt marad. Ez nem az Arnóthy ur fogata, hanem az én tulajdonom, ennél fogva, ahogy a csorvási vasuti portás szokta ordítani: „peszalni“ !

Melánia nem értette a dolgot.

— Talán kártyán nyerted el Tibor ?

— Nem. A kártyán én csak veszíteni szoktam. Becsületesen szereztem. Egy szivart adtam Gyurkának érte.

A hölgy édesen kacagott fel. Mikor nevetett, igazán nagyon - nagyon szép volt. Ezt Arnóthy konstataálta, amint ott állott mellette szótlanul.

— Jaj de nagy csacsik maguk, — fordult Arnóthyhoz. — Ugy-e maga is ezen a kocsin jön velünk?

— Nem, — felelt a férfi, — körülbelül lóháton fogok reggel haza menni.

Tibor gróf lement s elkezdte a gyorsan szerzett lovait vizitálni, a grófné pedig még mindig Várpóthyékkal beszélgett, ennélfogva Arnóthy és Melánia majdnem egyedül állt a félhomályu verendán.

A hölgy megfogta a férfi mindkét kezét.

— György, jöjjön velünk.

— Minek?

— Nem tudom! Csak szeretném, ha velünk jönne. Hajtson maga. A lovak tüzesek és még csak három óra mulva

virrad. Félek. Ha maga ott lesz, nem fogok félni, György . . .

— Jó, — mondta ez — ha úgy kívánja majd hajtani fogok és besegítve a hölgyeket a hintóba, elbúcsúzva a házi gazdától felült a bakra.

Tibor gróf leszállította a kocsist és erővel felült ő is a bakra. Azt mondta, tanulmányozni fogja a lovait. És semmiféle kérelemre nem ült be a hintóba.

Arnóthy összeszedte a gyeplőt, kieresztette a suhogót, aztán a kastély-

beliek búcsuzó kiáltozása és a cigánymuzsika indulója mellett kigördült a hatalmas hintó a verenda alól, megkerülte a sárkányos szökőkutat és eltűnt az éjszakába.

Melánia grófnő valami boldog biztonsággal ült mamája mellett. Dacára a koromsötét éjszakának, nem félt. Olyan csöndes, megnyugtató szendergés fogta el a puha üléseken. Félig szundikálva hallgatta bátyja kritikáját a mulatságon megjelent hölgyekről, Arnóthy csak ritkán felelt neki az ő

dörgő medvebasszusán,
de azt sem lehetett a ko-
csizörgésétől megérteni.

A batár üvegajtaja, er-
nyője le volt eresztve, s a
komorságában is szép ok-
tóberi éjszakában vidá-
man gördült be a hintó a
káptalan erdejébe. A ko-
csiut tele volt hervadt fa-
levéllel és alighallatszott
a kerekek zörgése. Az őszi
szél fázóan suhant át a
ritkuló lombok között.

Melániának, mióta azt
a gyűrűt visszaküldte Ar-
nóthynak, azóta mindig
valami fájó, nyommasztó
érzés sajgott szive fölött,

most — úgy eltűnt az, mint egy gonosz álom, könnyűnek érezte a szívét s valami kimondhatatlan boldog érzéssel szemlélte az előtte ülő két férfi árnyát.

Hasonlítgatta magában össze a kettőt. Természetüket, modorukat, a viselkedést... és a hasonlat nem a testvér javára dőlt el!...

Tibor grófot bánthatta a nagy csend, a mit csak az ügető lovak prűszkölése zavart meg, mert dalolni kezdett valami jogászról, akit nem ütnek

agyon, ha megtalálják az uton, meg a Rác Pali szárazfájáról, aminek jobb lett volna az erdőben veszni, mert akkor ő belőle nem lett volna lump. A refrainje az volt a dalnak, hogy: „sárgarigó rozmaringszál lilium!”

Még Arnóthy is belemelegedett. Mély basszusával kíséni kezdte a Tibor gróf bariton-primjét: „sárgarigó rozmaringszál lilium!”

Melánia felkiáltott hozzájuk:

— Ni-ni, szokot maga dalolni, György? Én ed-

dig soha sem hallottam.

Arnóthy hátrafordult az ülésen:

— Mindig, grófnő, mikor sirni szeretnék . . .

Alig ejtette ki, abban a percben nagyott ugrott a lógós ló és félrerántotta a másik kettőt is. S valami durva hang elkiáltotta magát oláhul, hogy csak úgy rengett bele a csöndes erdő:

— Megállj, ha élni akarsz!

A hölgyek élesen felsikoltottak s Tibor gróf is megszeppent, dacára tartalékos hadnagyi voltá-

nak. Arnóthy pedig összeszedte a gyepelőt s közzé vágott a hosszú suhogóval a három első lónak.

Az állatok felágaskodtak egy pillanatra, aztán vadultan ragadták tova a kocsit.

— A lógósnak a gyepelőjét megkapta valami gazember, — mondta Arnóthy nyugalommal az összeijjedt, mellette ülő Galgóczynak, — azt akartam, hogy orrára bukják a gyerek. Gyi, Csillás! — És megint cserditett.

Káromkodás és felbukott emberek hangja hal-

lattszott a távozó kocsi után s ugytejszett, mintha a betyárok lóháton vágatnának utánuk.

Arnóthy figyelt. A csöndes erdőben lövés dördült el. Utánuk lőttek.

Arnóthy minden erejéből húzta a megzavart lovak száját és megállította nagy nehezen őket.

— Megálljunk, — szólt az ülésben felállva, — megálljunk! Ezek a gazemberek nem olyan csavargó-félék, mint a milyekneknek gondoltam őket! Tibor, — szólt határozott hangon, a fiatal ember-

hez, — fogd fiam a gyep-
lőt, de nagyon erősen,
ugy, hogy a lovak ne fus-
sanak el, ha lövést halla-
nak sem. A zabla trenzlis,
le lehet vele ültetni a leg-
tüzesebb lovat is. Tehát
csak tartsd . . .

A férfi és a gyermek-
ember közti különbség a
veszélyben tűnik ki.

Tibor gróf olyan józan
lett, mint a halál és gör-
csös kezekkel ragadta
meg a gyeplőt, míg az a
másik a legnagyobb lelki
nyugalommal vett ki az
ülés alól egy dupla pus-
kát és azt nézte meg

van-e töltve. Megvolt mind a két csöve.

— Figyelj, Tibor, — mondá nyugodt hangján Arnóthy. — Ha én kiáltok vágj végig a fején ott elől annak a középső lónak, az a gyepiős és az a legtüzesebb! Majd el fog ragadni, de te azt ne bándd, csak ereszd a szájukat. Hazaviszik azok a kocsit és nem lesz semmi baj, csak én hozám mentek, annyi lesz az egész.

A hölgyek kétségbe voltak esve.

— Csendesen, höl-

gyeim, — nyugtatta őket.
— Minden szentekre kérem, bármi történjék, ne kiáltsanak!

— Istenem, György, ne hagyjon itt bennünket, — rimánkodott Melánia, mikor látta, hogy Arnóthy megindul.

A férfi oda ment a kocsihoz és megszorította a hölgy remegő kezét.

— Ne féljen Melánia — mondá szilárdan, — mikor én itt vagyok. Nem lesz semmi baj! Lásza, — tevé hozzá szomorúan — ezelőtt megnyugodott, ha én azt mondtam: ne

féljen. Már nem bizik
ugy-e bennem?

— Óh Istenem, de azok
hárman vannak! Én lát-
tam őket, mikor elvág-
tattunk mellettök.

— Én érek hatot, —
mondta a férfi és büsz-
kén egyenesedett ki ma-
gas alakja. Megcsókolta
a kezében tartott kis resz-
kető kezét, aztán elébe
ment a lovasoknak, kik-
nek a dobogása, már
közel hallatszott.

— Ide fiaim, ide, —
kiáltá harsány hangon. —
Erre állok. láttok-e? ...
Hát mi a baj? ...

A lovasok közül egy megszólalt oláhul:

— A lógós lovadat add ide uram!

Melánia jól hallotta, amint Arnóthy felhúzta a puska mindkét sárkányát. Aztán pedig felkacagott, de olyan borzasztóan, olyan kísértetiesen, ahogy Melánia soha sem hallotta. Lehet, hogy csak a helyzet miatt tetszett ilyennek a grófnő előtt.

— Nem adom én, Tógyer! — kiáltá. — Mert te Pránya Tógyer vagy, az én csikósom. Én megismerem az embert fiam,

ha egyszer láttam is, akár-
milyen sötét éjszakában,
akárhogy van bekenve
korommal a pofája, Tó-
gyer! ... Nem kapjátok el
a lógóst, hanem ha az ára
kell, azt kifizetem, mert
nincs időm vesződni ve-
letek.. Szép aranyokban
Tógyer!

A társalgás persze
oláhul folyt, de Melánia,
aki tudott olaszul és fran-
ciául is, félig-meddig
megértette a beszédet.

— Nem kell az ara-
nyad, — konokoskodott a
betyár... — A lógos kell,
de mindjárt. — Azzal rá-

lőtt a bitang a gazdájára és felröhögött.

— Ide adod te, dom-nule hamarosan, mondta a másik és az is lőtt.

Arnóthy megint olyan rémesen kacagott, mint előbb.

— Nem tudtok célozni, Tógyer. Se az arany nem kellett, tehát kaptok ólmót! Nesztek!

A vállához emelte a finom angol puskát és kilőtte mind a két csövét.

Csak két felordítás hallatszott és a három lovas közül kettő a földön hempergett. A gaz-

dátlanul maradt két ló
nyeritve futkosott egy
darabig, aztán vágatva
indultak vissza, amerről
jöttek.

Hanem a feleselő le-
gény a lovon maradt.

— De engem nem löt-
tél meg, domnule, —
mondá Arnóthy felé ug-
ratva — Nem kell már a
lógós! Ha elveszem is,
ennek a kettőnek adtam
volna... Ezeknek sem
kell már!... Az a fehér-
cseléd kell nekem, akit a
kocsidon hozol. A meny-
asszonyod! Mert tudd
meg, uram, hogy mióta

kint voltal vele a ménesedet mutogatni néki, én meg vagyok bolondulva utána! Kár volt tenéked ma erre jönni! Nem is vártalak! De ha ellenkezel velem, agyonütlek, uram!

És a kocsi felé vágatott.

Arnóthynak az agyára tolult a vér, ettől a beszédétől.

Ez a féreg, ez a rongy mer az ő szentjére még csak gondolni is! Szemét, agyát előntötte a vér. Nem tudott gondolkozni.

Csak _akkor eszmélt

fel, mikor a lovas a hintó felé kezdett ügetni.

Nem ordítás, hanem hördülés volt az, ami az Arnóthy melléből felszakadt. Ilyen hangot hallat az őserdők vadja, mikor a nőtényét meg akarják ölni.

Egy óriási szökéssel a hátamögött termett a lovasnak, megragadta a ló farkát s rettentő erős karjaival úgy rántotta vissza az állatot, hogy az menten összerogyott.

Hanem az oláh rögtön talpon termett. Ez is megütötte az ölet.

A két férfi farkasszemmet nézett egymással egy pillanatig a sötét éjszakában. — Nem szóltak, csak a szemük égett s mind a kettő csattogtatta a fogát, mint a harcra készülő vadállatok.

Az oláh szólalt meg magyarul:

— No gyere, uram!

— No gyere, Tógyer!

És elkezdtek küzködni.

Iszonyu lett volna nézni ezt a két arcot a küzdelem alatt.

Egy magasrangu urat, aki a csikósával tulakodik a menyasszonyáért! És

azt a másikat, az egyszerű embert, akit az állati indulat, — mert másnak nem lehet nevezni, — így megőrijtett.

Az oláhnak rettenetes volt a nyers ereje, de Arnóthynak az ügyessége volt nagyobb. Eszébe jutott a diákkora, az edinburghi sorompókontuli birkózások. Egy szörnyű boxütést mért az oláh orrára, ami azt elkábitotta egy percre, aztán egy hatalmas térdrugást adott neki a gyomorszájába, amitől a nagy hercules-ember úgy omlott össze, mint

egy hóbáb. Egy hang, egy mukkanás nélkül.

Az ur, a művelt ember, lényéből kivetkőzve az ősember bosszuszomjával térdelt annak a másiknak a mellére és fojtogatni kezdte.

— Meghalsz, kutya, hörgés ujjai acél-gyűrűként fonták körül az oláh torkát . . .

A megfojtogatott ember még vonaglott egyet s aztán kinyult hosszan a hervadó avaron. Megholtnak látszott. Abban a percben kisütött a hold a felhők mögül és meg-

világította szederjes arcát.

Arnóthy eleresztette az oláht, felállt, de nem tudott a merev arc nézésétől megválni.

Egyszer csak felült a megholtak látszott ember s szemei, ami az elfordult lencsék nélkül oly borzasztók voltak, rámeredtek Arnóthyra. Görcsös jobbkezevel rámutatott legyőzője mellére s azt dadogta:

— De te is meghalsz, domnule. Napte bun! . . . Aztán hátra esett és akkor igazán meg volt halva.

Az erdőn hűs fuvalom vonul át s megreszketette a hervadó leveleket, a hold elbujt s távolról bagolyhuhogás hallatszott a csöndes éjszakában.

Arnóthy összeborzongott s fázóan gombolta be magán szétnyíllott kabátját. Homlokát, ami csupa hidegverejték volt, megtörölte, aztán szilárd léptekkel indult meg a hintó felé.

Mire odaért, visszanyerte a nyugalmát, csak a hangja volt kissé rekedt.

— Ennyi volt, — szólt nyugalommal és felült

Tibor mellé s kivette kezéből a gyeplőt. Ideje volt mert a gróf már alig bírta tartani, a puskalövésektől ijedező lovak roppant toporzékolást vittek véghez.

Szürkült.

Arnóthy kieresztette a suhogót és hátrafordult a halálra ijedt hölgyekhez:

— Ugy-e, hogy semmi baj sincs. Hiszen mondtam én azt. Aztán hatalmasat cserditett és kurjantott:

— Gyi, Csillás!

A lovak szélesebesen röpítették ki a kocsit az

erdőből. A homályból a fényre.

A hajnal első sugarai akkor futottak végig a rónán, mikor az erdőből kiérték. A keleti ég felhői, mint biborrongyok uszkáltak az égen, meg-aranyozva az emelkedő nap fényétől. A langyos őszi fuvalom édes szénaillatot hozott magával valahonnan. Az Ér ki-ki-bukkant a kékes ködből s ezüst szallagként látszott kigyózni a kakukfüves mezők hátán s a távol kéklő Réz-hegyek ormát pedig, mint valami

örök borongás, feküdte meg a lilaszínű köd ...

Valamelyik faluba harangoztak. Nem tudni melyikbe. Tizennégynek a tornyát lehet innen a fensikről megszámlálni.

Arnóthy odafordult a grófhoz:

— Hallod a harangszót, Tibor? A csorvási toronyba húzzák. Az én hazámba.

— Honnan tudod?

— Csak ismerem a hangját. Az anyám öntette. Mikor így távolról hallom ezt e harangot, — tette hozzá merengve,

— mindig úgy tetszik, mintha a meghalt anyám sirását hallanám.

Abban a percben a rudas ló visszafordult és mért-mért nem, visszaráhögött Arnóthyra.

A férfi valami nála nem szokásos dühöngéssel vágott az állaton többször is végig.

— Miért bántod azt a lovat, György, — kérdezte Tibor.

— Láttad, hörögte ez arcából kikelve, láttad? visszaráhögött rám ez a dög! Nem hajtom többet ezt a lovat.

Tibor kacagott.

— Nem ám, mert nekem adtad mind az ötöt.

— Neked, de ez a dög én rám röhögött vissza. Meg fogok halni, Tibor.

Tibor kacagva csapott a vállára Arnóthynek.

— Ugyan, te medve, hát te is babonás vagy? Soha sem hittem volna ilyen okos emberről.

A hölgyek a kocsi zör-gésétől nem hallották a társalgást. Melánia az első ülésre térdelt és megfogta az Arnóthy könyökét, hogy figyelmesse tegye.

A férfi rettenve fordult meg. Nagyon sápadt volt.

— Parancsol?

— Nem. Csak kérek. Álljunk meg a feszületnél. A mama imádkozni akar.

Épen a kis kőfeszülethez értek. Az öreg grófnőt lesegítette Tibor és a térdeplőhöz vezette, ő pedig kissé távolabb megállva nézett vissza a nap-sugártengerbe uszó erdőre, a mi olyan szép, barátságosnak tűnt fel így a kelő-nap fényében és borzongva gondolt arra a drámára, a mi egy

óra előtt lefolyt benne. Magába erősen fogadkozott, hogy az egész országot fellármázza és a Csorvási Harsonába vezércikket fog írni a belügyminiszter ellen, a ki nem törődik semmit az ország közbiztonsági állapotával.

Arnóthy egyedül maradt Melániával a kocsin. Mivel épen a hágónál voltak, megszorította a kerékfogó féket.

— Jó volna, — fordult Melániához, ha életünk boldog napjait is így meg lehetne fékezni, hogy ne

fussanak le olyan gyorsan a lejtőn.

Melánia még mindig az első ülésen térdelt és mosolyogva fogta meg az Arnóthy kezét. Olyan hideg volt az, mint a márvány.

— György . . .

— Mit mond ?

— Fékezzük meg . . .

Fékezzük meg, míg nagyon gyorsra nem válik a futása a mi elrohanó boldog jövőnknek is, fékezzük meg, míg nem késő, György . . . Adja vissza a gyűrűjét.

A férfi végigsimitotta

halálsápadt arcát, a mit a fényes nap nem tudott pirossá tenni. Bizonyára beteg volt. Sóhajtott is.

— Melánia! A mi elfutó boldogságunk fékje elpusztult . . .

— Ne folytassa, — vágott a szavába izgatottan a leány. — ne folytassa, adja vissza a gyűrűjét, György! kérem . . .

A grófnő Tiborral közelgett.

— Majd otthon, maguknál, felelek a kérdésére Melánia — mondta Arnóthy csöndesen.

— Jó, — nyugodott

bele Melánia és türelmesen leült a hátsó ülésre.

Tibor és a grófnő felültek, Arnóthy pedig leszállt. A lejtőn könnyebb így gyalog kormányozni a lovakat.

Az öreg grófnő a lefolyt éjjeli jelenetről beszélt suttogó hangon Tiborral. Melánia pedig Arnóthyt nézte, a ki táradtan lépegetett a kocsi mellett.

— Beteg maga György?

— Nem, — felelt a férfi, — csak ki vagyok merülve — s erősen kezdte húzni a lovak száját, hogy

a farhámmal is tartásák a nehéz kocsi a lejtős uton.

A lejtő alján megálltak. Arnóthy felült és sebesen kezdett hajtani.

— Itthon vagyunk, — mondá Tibor, amint a kastély kőkerítése mellett elrobogott a kocsi.

Arnóthy jó kocsis volt. A szép virágágyakkal szegélyezett uton ügyesen kanyarodott a cuggal, a verenda felé.

A szép októberi őszi nap teljes pompájában akkor kelt fel s fényes sugarakkal szórta teli a hervadó kertet, a verendára

felfutó vadszölő pirosuló leveleit.

Tibor lesegítette és karját nyujtá anyjának, majd bevezette.

Az előjött istállók emberek elhajtották a lovakat. Arnóthy pedig csöndes léptekkel indult fel a lépcsőn.

Melánia a karjába dugta karját.

— Mit válaszol hát, György?

A férfi megállt s odátámaszkodott a tornác egyik nagy kőoszlopához s amint a napfény oda sütött az arcára, olyan

volt az, mint egy halotté.

Valami mosolyféle vonaglott végig az ajkán.

— Én nem megyek innen többet el Melánia!

— mondta csöndesen, — hanem azért a gyűrűmet nem adom vissza... Megtartom és leviszem magammal oda, ahová nem soká letesznek. Ne ijedten meg Melánia! Nézze!

Kigombolta a vörös frakkját, s alatta a fehér selyeming egy merő vér volt.

— Azok a fickók jól tudtak célozni, Melánia! Két lövésük áthordta a

mellem. Másfél órája van ez a sebem és teljesen elvérzettem...

A hölgy odarogyott a veranda párkányára és elkezdett görcsösen zokogni.

Arnóthy melléje ment és simogatni kezdte szép szőke haját.

— Ne sirjon, Melánia, rajtam már semmi sem segít többé. Husz perc múlva végzek az étellel. És ez így van jól, mert én igen kevés embert szerettem a földön és kevésnek fogok hiányzani is. A halál nyugalom lesz nekem,

amit idefenn sohasem ta-
lálhattam meg... kérem
Melánia... bontasson egy
ágyat... amibe.. igen...
amibe... elalhassak! . . . .

ooo

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM

A Dani szerencséje 7
(1901)

A gyáva 6
(1896)

Országos Széchényi Könyvtár

000

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

